

Pomemben politični premik

V političnem življenju Slovencev na Goriškem je v soboto, 15. t.m., prišlo do zelo pomembnega premika. Skupina volivcev »lilpove vejice« se je zbrala v goriškem Katoliškem domu in po večurni temeljiti razpravi ustanovila novo slovensko politično organizacijo z imenom Slovenska skupnost. Pri tem je še najbolj razveseljivo, da je do takšnega premika prišlo predvsem na pobudo, željo in zahtevo mlajše slovenske generacije na Goriškem, ki očitno ni bila zadovoljna z dosedanjim političnim stanjem in obstoječimi političnimi organizacijskimi strukturami. Zato se je odločila, da se posluži ene izmed temeljnih demokratičnih pravic, to je pravice združevanja, in tako tudi formalno ustanovi politično stranko, ki bo »ob upoštevanju demokratične metode sodelovala pri določevanju splošne politike«, kot govori 49. člen republiške ustave.

Potreba po politični reorganizaciji na Goriškem se je čutila že mnogo let, zlasti pa po letu 1964, ko smo se vsi Slovenci v Italiji znašli v eni sami upravni enoti, to je v deželi Furlaniji - Julijski krajini. S političnega stališča je bilo namreč naravnost absurdno, da so se Slovenci, ki ne pripadajo nobeni italijanski vsedržavni stranki, organizacijsko delili po pokrajinah, čeprav so jih družili enaki splošni politični in načelni pogledi. Z narodnostnega stališča pa je bila takšna delitev nesmiselna in neučinkovita, saj vse Slovence v Italiji tarejo isti splošni problemi.

Ustanovitev Slovenske skupnosti na Goriškem predstavlja zato izredno pomemben korak na poti izoblikovanja skupnih političnih smernic in pomeni zlasti jamstvo, da se bodo te smernice s skupnim delom tudi uresničevale.

Dejstvo, da so za ustanovitev nove slovenske politične organizacije dali pobudo predstavniki mlajše generacije, je jamstvo, da bodo politična prizadevanja ustrezala dejanskosti, čeprav je treba priznati, da je novi premik podprla tudi večina javnih delavcev starejšega rodu.

Kot je samoposebi razumljivo, bodo goriški Slovenci še dalje ohranili svojo polno avtonomijo, kar zadeva reševanje njihovih krajevnih problemov. Prepričani smo celo, da pomeni ustanovitev Slovenske skupnosti v Gorici afirmacijo takšne avtonomije, saj bodo odslej Goričani gotovo uživali večjo in učinkovitejšo podporo tržaške Slovenske skupnosti pri svojem delu.

Nesprejemljiva zaščita Krasa

Komisija Slovenske skupnosti za urbanistična in gospodarska vprašanja je na svoji današnji seji proučila novi deželni zakonski osnutek o kraških rezervatih in pri tem prišla do sklepa, da je sedanji osnutek ravno tako negativen kot prejšnji, predvsem zato, ker ne upošteva najbistvenjših predlogov, ki so jih iznesle slovenske strokovne in politične organizacije in dejavniki, med temi zlasti Odbor za zaščito Krasa, t.j. prizadeti lastniki, ki so se medtem združili v uradno priznani zadrugi.

Novi deželni zakonski osnutek o kraških rezervatih ne predvideva namreč, da bi prizadeto prebivalstvo v polni meri soodločalo o usodi svoje zemlje, ki jo je sto letja brez tuje pomoči in v znoju svojega obraza obdelovalo in oblikovalo. Zahteva po samoupravljanju zaščiteneh kraških področij je tudi povsem v skladu s sodobnim družbenim razvojem, ki vključuje v urejanje skupnih zadev najširše sloje prebivalstva (tako na šolskem področju). Prizadeto kraško prebivalstvo bi zato moralo imeti večino v upravnem svetu ustanove v katerem naj bi sicer bili zastopani tudi predstavniki krajevnih ustanov, kmetijskih in strokovnih organizacij, ki delujejo v smeri ohranitve kraških značilnosti. Upravni svet ustanove bi moral biti tudi edini pristojen za imenovanje predsednika uprave, ki bi ga izbrali člani upravnega sveta iz svoje srede. Pridržati predsedniku dežele pravico imenovanja predsednika ustanove, pomeni nadaljevati z obsojanja vredno prakso politično nastavljenih oseb, t.j. s politiko stolčkov. Novi deželni zakonski osnutek o kraških rezervatih tudi ne predvideva obveznega znanja slovenščine s strani vsega osebja, ki prihaja v stik z domačim prebivalstvom (kar naj bi tudi veljalo tudi za direktorja). Tudi ni nikjer predvideno dvojezično poslovanje, kot bi to bilo v duhu čl. 3 deželnega statuta in v skladu z mednarodno sprejetimi obvezami do urejanja vprašanj, ki zadevajo slovensko manjšino v Italiji.

Komisija izraža svojo osuplost nad tem, da deželne oblasti, že ko jim je vprašanje zaščite kraških značilnosti tako pri srcu,

niso hitro in učinkovito pomagale pri uresničevanju zamisli o kraški združni mlekarji in sirarni, katera pobuda bi s krepitevjo krajevnih kraške živinoreje močno prispevala k ohranitvi za Kras tako značilnih in od človeka oblikovanih in negovanih travnikov. Ista kritična pripomba velja tudi za nezanimanje deželnih oblasti za ostale živinorejske združne pobude, ki so posredno v zelo tesni zvezi z ohranjanjem kraških značilnosti. Zlasti pa komisija kritizira nezanimanje deželnih oblasti, tudi za zakonski osnutek, ki ga je predložil svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka o javni podpori vsem tistim prebivalcem Krasa, ki nameravajo popraviti ali obnoviti svoje stare in za Kras tako značilne domove. Čemu taka vnema za floro, ki jo itak štiti deželni zakon o zaščiti redkih in dragocenih rastlin in katero ščitijo tudi regulacijski načrti prek zelenih področij (če prihaja do uničevanja ali ogrožanja površin, ki spadajo hkrati tudi v področje kraških rezervatov, npr. so postajališče pri Fernetičih in kamnolom Faccanoni, ni to krivda krajevnega prebivalstva!) in čemu na drugi strani taka brezbržnost do ohranitve kraških značilnosti, še mnogo pomembnejših dejavnosti (živinoreja) ali znamenitosti (kraške stavbe)?

Nesprejemljiv je predložen osnutek tudi zato, ker vsebinsko zanemarja ne samo državljanske in narodne pravice krajevnega slovenskega prebivalstva, ampak tudi njegove gospodarske in socialne koristi, saj je tak način reševanja problematike varstva krajinskih značilnosti, ki prizadeto prebivalstvo odrinja od samoupravljanja njegove imovine, tudi udarec njegovemu gospodarskemu kapitalu in nadaljnjim možnostim razvoja.

V skladu z navedenimi razlogi so nesprejemljive vse tiste rešitve vprašanja ohranitve kraških krajinskih značilnosti, ki ne bi oredvidevale sodelovanja in soupravljanja prizadetega prebivalstva. Brez dejanskega soupravljanja krajinskih dobrin na Krasu s strani Kraševcev, ne more tudi biti učinkovite ter trajne zaščite kraških značilnosti.

VOJNA VERITREJI

V Eritreji se je razširila gverila proti Etiopiji in komentatorji že govorijo o novi vojni brez konca. Etiopska vojska zaradi premoči sicer lahko prežene eritrejske gverilce iz mest, vendar se bodo ti umaknili v notranjost dežele, kjer hribi dosežejo višino do 3 tisoč metrov. Eritreja, ki meri okrog 125 tisoč kvadratnih kilometrov, ima mili-

jon prebivalcev in večina eritrejskega prebivalstva podpira gverilce.

Za razumevanje današnjega položaja je treba poseči nekoliko nazaj v zgodovino. Leta 1865 so Eritrejo zasedli Egipčani. Italijani pa so prišli v deželo preko neke poslovne družbe ter so leta 1882 zasedli Assab
(dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

: NEDELJA, 23. februarja, ob: 8.00 Koledar 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Luigi Boccherini: Godalni kvartet v es duru. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Skriti zaklad«. Napisala Renata Paccarie, dramaturgiral Mara Kalan. Zadnji del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Nedeljski koncert. 16.30 Šport in glasba. 17.30 »Tožbe in jeza zaradi mačk«. Radijska drama, napisal Carlo Castelli, prevedla Jadviga Komac. RO. Režija: Jože Peterlin. 18.20 Operetna fantazija. 19.00 Ljudske iz vseh dežel. 19.30 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Ritmične figure.

:: PONEDELJEK, 24. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Ptice selivke«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole - ponovitev). 18.50 Baročni orkester. Pietro Locatelli: Koncert št. 6 v g molu za violino in orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Sopranistka Vanda Gerlovič, basist Jože Stabej in pianist Igor Dekleva izvajajo samospeve Marjana Kozina in Sekeja Rahmaninova - Rastline v domačem izročilu - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Klasiki ameriške lahke glasbe.

:: TOREK, 25. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra za kitaro. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianista Umberto De Margheriti in Mario Caporloni. 19.00 Poje Marcella. 19.10 Italijanski dialektalni pesniki v Trstu (Josip Tavčar). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Benjamin Britten: Peter Grimes, opera. Prolog in prvo dejanje. 21.35 Nežno in tiho.

:: SREDA, 26. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Pesmi in pravljice za vas«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih kol - ponovitev). 18.50 Oboist Luciano Glavina, pianistka Stella Doz. 19.15 Avtor in knjiga. 19.35 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Carlo Maria Giulini. 22.00 Motivi iz filmov in glasbenih komedij.

:: ČETRTEK, 27. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Slovenski zborovski skladatelji: Matija Tomc (Milko Renar). 19.10 Zgodovina verskih gibanj v Italiji. 19.25 »Pisani balončki« (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport 20.35 »Oblak kobilic«. Igra, napisal Alfredo Balducci, prevedla Nada Konjedic. RO. Režija: Jože Peterlin. 22.15 Južnoameriški ritmi.

:: PETEK, 28. februarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Ustvarili so pri nas: Tone Kralj«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Sodobno slovenski skladatelji. 19.10 Slovenska povojna lirika: »Marko Kravos, razpetost človeka med dvema poloma« (Mara Poldini). 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert.

:: SOBOTA, 1. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Tenorist Dušan Pertot in pianist Gojmir Demšar. 18.55 Glasbena zlepljenka. 19.10 Po društvih in krožkih: »Moški zbor Kras iz Doła - Poljan. 19.25 Orkester proti orkestru. 19.40 Pevska revija. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji 20.50 »V Sibilinem vetru«. Roman, napisal Alojz Rebul, dramaturgiral Zora Tavčar. 21.30 Vaše popevke. 22.30 15 minut z Johnnyjem Pearsonom.

Zaostren ideološki boj v Jugoslaviji

Po vsej Jugoslaviji se zadnji čas še zaostrojuje boj Zveze komunistov proti vsem ideološkim in drugim tendencam, ki nasprotujejo, očitno kot v primeru znanih osmih profesorjev filozofske fakultete beogradske univerze in revije »Praxis«, ali podtalno, kot npr. opozicijsko gibanje nacionalističnega in levičarskega značaja, sedanji politični smeri in ciljem partijskega vodstva. Kot poročajo, je bila zaplenjena tudi četrta letošnja številka »Družine« zaradi članka, v katerem je polemizirala z »Ljubljanskim dnevnikom« zaradi dozdevne namere komunistične organizacije v Ljubljani, da bo sestavila seznam »verskih aktivistov«. Poročali smo že, da je »Komunist« podučil tiste komuniste, da bi bilo sestavljanje takih seznamov protiustavno, ni pa še znano, kako se bo končala zadeva z zaplenbo »Družine« oziroma če bo ta preklicana. Vsekakor je omenjena številka nemočno prispela v zamejstvo in je bila celo v prodaji v »Tržaški knjigarni«.

Zadnji čas je bilo usmerjenih več ostrih napadov političnih forumov v Sloveniji —

objavljenih v »Delu« in drugih listih — na fakulteto za časnikarstvo in socialne ter politične vede v Ljubljano oziroma na skuingo profesorjev na njej; med njimi je tudi znani sociolog dr. Veljko Rus. Zgleda, da bodo izgubili svoja mesta na fakulteti, ki se po njih krivdi — tako jih obtužujejo — ne le ni vključila v novo smer, ampak ji je bolj ali manj odkrito nasprotovala.

—o—

Jugoslavija je izvozila lani za 64.687 milijonov dinarjev blaga, uvozila pa ga je za 128.218 milijonov dinarjev. Z izvozom je krila samo 50,0 odstotkov uvoza, 1. 1973 pa 63 odstotkov.

Švedski ministrski predsednik Olof Palme bo prišel marca na obisk v Jugoslavijo, na povabilo predsednik zvezne vlade Bijedića. Imel bo tudi pogovore s Titom.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Mihec in Jakec se menita, čegav je biu Prešeren

— Ti Jakec, ke vse znaš: kadu je biu ta Prešeren?

— Kej ne znaš, kadu je biu? Pej zakej prašavaš glih zdej?

— Znaš, u nedelo

sm biu na ani prireditvi al koncerti, ke so rekli, de je tu osrednja Prešernova proslava. So nekej godli, nekej pojali jn vsi so se strašno modro držali, ma jest vselih nisem zastopu, za kej se gre. Zatu ke ni nobeden neč povedau, kej za an mož je ta Prešeren. Kej je vre umrou?

— Se zna de je umrou. Ki so vre leta! Je biu ku an pesnik, tašen ke piše pesmi.

— Pej kej so se zdej zmislili? Po tolkih letih. Sej je pesnikov ku škovac!

— Ja, ma uan ni biu an pesnik, koker so danes, ke ne znajo, kam se dene vejica al pika jn katere besede se pišejo z veliko jn katere sez malo. Uan je biu an veleki pesnik jn zdej je uan slovenski narodni praznik.

— Ma vidi, Jakec, tu be bili lahko na tisti proslavi tudi povedali. Se ti ne zdi?

— Se zna, de se mi zdi. Ma so ble vmes objektivne težave. Koker si narbrž zvedu, so tu orsednjo proslavo nardile dve organizacije. Slovenska prosvetna zveza jn Slovenska prosveta; al, po domače povedano, klerikalci jn liberalci...

— Ma sej liberalcov ni več!

— Jemaš prou. Se mi je zaletelo. So bli tisti, ke so bol na katoliško stran jn tisti, ke so bol napredni. Jn zdej se je šlo, kadu bo od Prešerna govoru. Če be govoru an klerikalci, be prkazau Prešerna preveč pobožnega, če be govoru pej an naprednjak,

be biu reku, de je biu član partije. Jn ke niso mogli najt anga, ke be biu obem prou, so rekli, de rajše neč.

— Ma tudi Prešeren! Če je že tolko pesmi napisau, be biu tudi lahko povedau, v kateri stranki je biu vpisan. Taku, de se ne bi še po tolkeh letih pričekali čegav je biu.

— E, dragi moj, sez literati je biu zmiram križ. Vse povejo, samo tistga, ke be blo res treba, ne povejo nikoli. Vse sorte pišejo jn na tašno vižo, de nikoli ne zastopeš, čegavi so bli jn se moremo mi po stu letih še zmiram razbivat glavo zastran tega. Ma, kej češ, tudi ž nimi je treba potrpet jn jeh vzeti tašne ku so. Zatu ke bulšeh ni, jn če čemo jemet naš kulturni praznik, moremo vzeti za dobro, kar je.

— Ja, ja. Navsezadnje je kulturni praznik tudi nekej vreden.

— Ben videš. Jn jest ti rečem, de sm kontent, de je vre umrou jn de ne vide ne sliši. kaku ni neč zaleglo tisto, ke je reku u četrti kitici svoje Zdravljice.

— Pej kej je reku?

— Je reku: »Eidinost, sreča, sprava k nam naj nazaj se vrnejo.« Jn mi smo pej glih tašni telički, koker u njegovih časih.

— Ma sej ni rečeno, de ga moremo glih vse poslušat, kar je reku al želu. Ke tudi uan, koker vsi pesniki, se ni neč zastopu na politiko.

— Ben, tisto je tudi res. Je že taku, de so vsi pesniki jn sploh umetniki, nomalo udarjeni. Sej če be bli bol pametni, be se lotili kej družga, kažen import-eksport al kej tašnega; ne pej pesmi, ke ni vse skupej neč. Sej se je še Prešerni nekej zdelo, ke je reku, de je slep, tisti, ke se s petjem ukvarja.

— Se vide, de nekej je le zastopu.

VOJNA V ERITREJI

(Nadaljevanje s 1. str.)

in leta 1885 Massauo, katero so morali Egipčani zapustiti. Massaua in Assab sta glavna pristana Eritreje, medtem ko prestolnica Asmara leži nekoliko bolj v notranjosti.

Proti koncu stoletja je prišlo do spopadov med italijanskimi in etiopskimi četami, a leta 1900 je bila podpisana italijansko-etiopska pogodba za določitev meje med Eritrejo in Etiopijo. Leta 1936 je Italija zasedla Etiopijo, a že leta 1941 je v drugi svetovni vojni Eritreja prišla pod britansko upravo. V okviru povojne ureditve je leta 1952 Eritreja postala avtonomna država v okviru etiopske federacije. Adis Abeba si je pridržala samo zunanjo politiko, obrambo in finance.

Že leta 1962 pa je Etiopija ukinila federacijo in Eritreja je postala navadna pokrajina v okviru etiopskega cesarstva. Eritrejci so pričeli obtoževati Etiopce izkoriščanja Eritreje, ki je najbogatejša etiopska

pokrajina. Prišel se je oborožen upor, katerega vodstvo je leta 1969 prevzela Eritrejska osvobodilna fronta. Kasneje je nastala še neka druga struja gverilcev, ki se imenuje »Ljudska osvobodilna fronta«. Vendar sta se obe struji sporazumeli za skupni boj proti etiopski vojski.

Ko so etiopski častniki lanskega septembra odstavili cesarja Haile Selassieja, so eritrejski gverilci čakali, kakšen bo razvoj v Adis Abebi. Voditelj vojaškega odbora, ki je strmoglavil cesarja je bil namreč general Andom, ki je bil po rodu Eritrejec. Vojaški odbor pa je pričel čistko ter je dal ustreliti samega generala Andoma. Etiopska vojska hoče uničiti gverilo ter težnje Eritreje po neodvisnosti od Etiopije.

Med akcijami gverilcev v zadnjih dneh je treba omeniti predvsem njihove poskuse, da presekajo zveze med Adis Abebo in eritrejsko obalo, ki je edini izhod Etiopije na morje. Tako je presekana cesta med Adis Abebo in pristanom Assabom ob Rdečem morju, kjer je velika petrolejska čistilnica. Iz te je dobivala gorivo tudi etiopska vojska za svoja vozila. Etiopska letala so zaradi pomanjkanja bencina že močno zmanjšala napade na gverilske oddelke.

Eritrejci so mohamedanske vere ter zaradi tega prejemajo obsežno pomoč v denarju in orožju od raznih drugih mohamedanskih dežel, kot so Sirija, Libija, Južni Jemen, Irak, Sudan in Somalija. Že Egipčani so ob zasedbi Eritreje pred enim stoletjem izkoristili versko razliko med Eritrejci mohamedanci ter Etiopci kristjani.

OBNOVLJEN SPORAZUM ZA OBMEJNO BLAGOVNO IZMENJAVO

Rimska in beograjska vlada sta soglasno podaljšali veljavnost italijansko-jugoslovanskega trgovskega sporazuma z dne 31. marca 1955, ki zadeva krajevne izmenjave med področji Buj, Kopra, Sežane in Nove Gorice na eni strani in Trsta na drugi. Obenem so bile podaljšane vse dodatne listine in protokoli k omenjenemu sporazumu. Sporazum velja od 15. januarja 1975 za leto dni.

V kratkem bodo zainteresiranim podjetjem porazdelili kontingente raznih blagovnih vrst po štirimesečnih: brez carinskih dajatev bo tako mogoče uvoziti na Tržaško za 13 milijonov in 300 tisoč lir osoljenega ali prekajenega mesa; za 20 milijonov lir svežega mleka; 6 milijonov in pol lir sira; svežih rib, rakov in klapavic v vrednosti 36 milijonov in 600 tisoč lir; nadalje: jajca (5 milijonov); sveže sadje (16 milijonov 600 lir); stročnice in povrtnina (16 milijonov 600 tisoč lir); cvetače in repa (6 milijonov in 600 tisoč lir); krompir (13 milijonov in 300 tisoč lir); konzervirano sadje (3 milijone 300 tisoč lir); paradižnikov koncentrat (10 milijonov); konzervirane ribe (26 milijonov 600 tisoč); navadno vino (50 milijonov): vino za kis (16 milijonov 600 tisoč); industrijsko vino (10 milijonov); kemijski proizvodi (3 milijone 300 tisoč lir); preproge (6 milijonov 600 tisoč lir); pohištvo in lesna galanterija (6 bilijonov in 600 tisoč); sadni sokovi (8 milijonov 300 tisoč). Za vse omenjene postavke velja prost uvoz, postavko za železnino pa bodo razdelili v enem samem obroku.

Prejeli smo

Zadnja žrtev Rižarne

Pravijo, da bo letos sodni proces proti zločincem iz Rižarne. Vse kaže, da so priprave v polnem teku. Pravzaprav so se priprave začele že ob koncu druge svetovne vojne, ko so esesovci v vsej naglici uničili čim več dokazov o svojem početu. Seveda so tudi marsikaj spregledali oziroma niso polagali važnosti. Tako n.p. so pozabili na napise, ki so jih žrtve napisale ali izpraskale na stene svojih celic. V večini primerov so napisali svoje ime in rojstni kraj. Kdo ve, morda tudi kako ime svojih mučiteljev? Ti napisi so bili edino, kar je za temi mučeniki ostalo. Saj ni ostal za njimi niti pepel, ker so ga esesovci vrgli v morje. Enemu so se zdeli ti napisi važni. Samo enemu. Nobeni antifašistični organizaciji v Trstu, še manj kakšni oblasti, civilni ali vojaški. Eden se je pa nato spomnil. Šel je v tiste celice in začel prerisovati tiste napise. Dva cela dneva je bil tam. Ko je šel tretji dan, je našel celice prebeljene. Ves žalosten je bil zaradi tega. Samo on, Diego de Henriquez. Sedaj je že pokojni. Zadnje čase pred smrtjo je svojim prijateljem večkrat povedal, da ima občutek nevarnosti in da se boji, da ga bo kdo napadel. Na njegovem ležišču — krsti — so ga našli mrtvega. Baje zadušenega zaradi požara. Vodne oblasti se ni zdelo vredno preiskovati vzroke smrti. Ljudje, ki so s Henriquezem imeli vsakodnevne stike pravijo, da si je pred spanjem pokojnik natikal na glavo čelado. Ko so ga našli mrtvega, pa ni imel na glavi čelade. To bi pomenilo, da ni umrl v spanju. Njegovi prijatelji so prepričani, da je bil umorjen. A to ni važno. Važno je, kar bo ugotovila preiskava. In važno je to, da je Diego de Henriquez mrtev. Zakaj on je imel tudi druge važne podatke o rižarni in bi bil na procesu o rižarni ena važnih prič.

Sedaj ga ni več. Izginili so tudi prerisani napisi mučenicov iz rižarne. Tržaški kolaboracionisti esesovcev lahko mirno spijo. Vse je pripravljeno za poces.

Vstanite! Vstopa sodni zbor. Predstava se začne. U.V.

Mirko Messner na solidarnostnem večeru s koroškimi Slovenci

Krožek »Pinko Tomažič« v Trstu je prejšnjo sredo priredil solidarnostni večer s koroškimi Slovenci, na katerem je govoril koroški rojak Mirko Messner, eden izmed ustanoviteljev in izdajateljev »Kladiva« ter pobudnik udarne, zlasti v javnosti aktivne politike koroških Slovencev, sedaj kandidat na listi komunistične partije Avstrije na bližnjih deželnozborskih volitvah. V preglednem in zanimivem prerezu povojne zgodovine in položaju koroških Slovencev se je pomudil predvsem pri volilni kampanji na Koroškem, ki kaže izrazite nacionalistične, protislovenske poteze. Po Messnerju je obujanje nemškega nacionalizma na eni strani posledica fašistične miselnosti, katere niso v Avstriji nikoli skušali korenito odpraviti, ter na drugi strani posledica splošnega premika na desno. Zaostritev narodnostnega vprašanja je slepilo za socialne in razredne konflikte. Avstrijska socialnodemokratska stranka, ki je vsa povojna leta dopuščala vključevanje nekdanjih

nacistov v svoje vrste, predvsem pa, ki je tolerirala prisotnost nacistov v javni upravi, se je s svojim zadržanjem na Koroškem uvrstila v fronto meščansko-nacionalistične politike. Njen od tradicionalnih meščanskih strank nič manj ostri antikomunizem omogoča, da so široki sloji ljudstva slepi do dejavnosti avstrijskih in mednarodnih monopolov in da so tako ujeti v zanke nemškonalne in malomeščanske miselnosti.

V ozračju narodnostnega obračunavanja s Slovenci je zato razumljivo prišlo do Koroške enotne liste, ki sedaj združuje krščansko in socialistično usmerjene koroške Slovence. Messner spoštuje vzgibe in stališča nekaterih vidnejših pobudnikov KEL na čelu s Pavletom Apovnikom, vendar se boji, da bo KEL zašla zaradi pomanjkanja globlje socialne zavzetosti v nacionalistične vode in da jo bodo njeni nacionalistično usmerjeni člani s politiko, ki hoče vsem ustrežati, spravili na oportunistična in torej reakcionarna stališča, ki jo bodo izolirala od naprednega dela avstrijske javnosti. Prav zato je Messner z ostalimi somišljeniki sklenil pristopiti v KPÖ, ki se po njegovem edina in dosledno zavzema za narodno in socialno enakopravnost koroških Slovencev, kar prispeva tudi k povezovanju koroških Slovencev z avstrijskimi demokratičnimi silami.

Zal je Mirko Messner v diskusiji, ki je sledila, obšel vprašanje dejanske pomoči vzhod-

Politični tajnik krščanske demokracije Fanfani je predlagal zmanjšanje stroškov za deželne volitve, ki bodo junija po vsej Italiji. Načelno so vse stranke pristale na to. Tako bi bil volivni boj manj hrupen in morda krajši.

—o—

Italijansko ustavno sodišče je razsodilo, da je kazen za splav zakonita, da pa se sme prekiniti nosečnost, kadar obstoja huda nevarnost za življenje ali zdravje nosečnice.

(Dalje na 7. strani)

Za avtoport odslej pristojna občina Repentabor

Na seji z dne 19. t.m. je repentaborski občinski svet odobril zelo važno resolucijo, ki bo gotovo imela pomembne posledice za nadaljnji postopek za izgradnjo tovornega postajališča pri Fernetičih. Kot znano, je to velikansko delo, katerega nujnosti in pomena nihče ne zanika, zašlo v zadnjem času v slepo ulico. S postopkom njegove realizacije se namreč ne strinjajo prebivalci Fernetičev in zlasti lastniki, ki morajo odstopiti gradbena zemljišča; pred dnevi pa je v javnost treščila vest, da so nadzorne oblasti razveljavile sklep Konzorcija za tovrno postajališče, po katerem bi morala važno infrastrukturo zgraditi skupina podjetij in jo tudi v bodočnosti upravljati. Zadeva je torej obtičala na mrtvi točki.

Povsem modro in pravilno so zato ravnali občinski svetovalci Slovenske skupnosti na Repentabru, ko so predlagali občinskemu svetu, naj odobri resolucijo, ki zahteva, naj Konzorcij za tovrno postajališče predloži občinski upravi vso dokumentacijo, ki jo predvidevajo urbanistični zakoni, kadar gre za sestavo podrobnega regulacijskega načrta, oziroma za tako imenovano pogodbeno lotizacijo. To je namreč tudi edini način, če hoče občinski svet o celotni zadevi razpravljati in sklepati, kar je gotovo njegova sveta pravica. Čudimo se samo, kako je mogoče, da Konzorcij že do-

slej ni ubral te poti in da je vztrajal pri postopku, ki je bil po našem popolnoma zgrešen.

Občinski svet bo torej odslej imel glavno besedo pri sestavi gradbenega načrta, pri čemer bo moral upoštevati tako koristi vasi Fernetiči in njenih prebivalcev kot tudi koristi Konzorcija, oziroma tovornega postajališča. Koristi vasi in prebivalcev terjajo ne samo pravično odškodnino za odvzeta zemljišča, temveč tudi jamstva za nadaljnjo gospodarsko dejavnost. Mislimo, da je z dobro voljo mogoče vsa vprašanja rešiti in čimprej zgraditi tovrno postajališče.

—o—

Deželni svet je v torek odobril proračun za leto 1975 in obračun za leto 1973. Za proračun so glasovali svetovalci levosredinskih strank, proti pa svetovalec Slovenske skupnosti Štoka, komunisti in svetovalci Furlanskega gibanja. O tem bomo obširneje poročali prihodnjič.

—o—

V galeriji Forum v Trstu so odprli 15. t.m. razstavo slikarja Gustava Foppianija, ki je Furlan, rojen v Vidnu, živi pa v Piacenzi. Foppiani je že večkrat razstavljal v Italiji in v tujini.

—o—

Veliko zanimanje so pokazali ljudje na Proseku za predavanje o spolni vzgoji za zakon, ki ga je imela v soboto zvečer v tamkajšnji čarni dvorani gospa Majda Musek iz Ljubljane. Tudi v Bazovici je bila udeležna na takih predavanjih zelo lepa. To je dokaz, da si ljudje takih predavanj in tečajev želijo.

ALOJZ REBULA NA RADIU TRST A

V soboto, 22. februarja, ob 20.50 bo slovenska radijska postaja začela oddajati roman Alojza Rebule »V Sibilinem vetru«. V petih nadaljevanjih, na sporedu v petih zaporednih sobotah bo tržaški radio oddajal najlepše in najznačilnejše odlomke iz tega znamenitega romana. Tako ga bodo lahko spoznali tisti, ki romana še niso prebrali. Tisti pa, ki to Rebulovo delo že poznajo, ga bodo slišali v živi, dramatisirani obliki in svoje doživljanje ob primerni glasbi še poglobili. Roman je za radio dramatisirala in priredila Zora Tavčar.

MALIČEVE ZBRANE SKLADBE

Konec prejšnjega tedna je izšla v založbi Zveze cerkvenih pevskih zborov v Trstu zbirka skladb Staneta Maliča z naslovom ZBORI IN SAMOSPEVI. Zbirko je Zveza izdala v počastitev sedemdesetletnice, ki jo je skladatelj, glasbeni pedagog, organist in pevovodja Stane Malič praznoval lani konec oktobra. Zbirka obsega njegove svetne skladbe. Od njegovega cerkvenoglasbenega opusa, ki je obsežnejši, je Zveza doslej izdala dve maši. Zbirka Maličevih svetnih skladb je namenjena petju in so zato v njej samo vokalne skladbe: mešani, moški, mladinski zbori in samospevi. Pesmarica predstavlja prerez skozi vso Maličevo glasbenovokalno ustvarjalnost, od prvega samospeva: Kukavica nagajivka, ki je iz leta 1939, do Zdravljice za triglasni mladinski zbor, ki je nastala leta 1974. V zbirki je šestnajst skladb. Prav bodo prišle našim solistom in zborom, predvsem tistim moškim in mešanim zborom, ki se udeležujejo zborovskih revij in tekmovanj, kjer zahtevajo ali priporočajo nove ali še nepoznane pesmi.

Kdor želi, dobi Maličevo zbirko v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici.

—o—

7. t.m. je umrla ob slovenskem morju, kjer je bila na obisku, prof. Dora Vodnik iz Ljubljane. Bila prava intelektualka, duhovno živa in zavzeta za slovenske probleme, polna zanimanja za vse dogajanje, izredna osebnost. Mnogi jo bodo zelo pogrešali.

FILMSKI VEČER V SKK

Zadnjič smo imeli v prostorih Slovenskega kulturnega kluba filmski večer. Predvajali smo film »L'ultimo domicilio conosciuto«. Napeta kriminalka je kmalu vzbudila zanimanje vseh članov. Udeležba je bila velika in to je še dokaz, da tudi klubovcem kriminalke ugajajo.

V soboto, 22. t.m., bo v prostorih SKK občni zbor. Sledil bo ples. Vabljeni vsi!

—o—

GLASBENA MATICA - TRST

SEZONA 1974/75

ŠESTI ABONMAJSKI KONCERT

V torek 25. februarja 1975 ob 21. uri v Kulturnem domu v Trstu.

ANSAMBEL SLAVKO OSTERC

Dirigent: IVO PETRIČ

Solisti: ACI BERTONCELJ - klavir; SABINA HAJDAROVIČ - mezzosopran; RUDA KOSI harfa; KOSTADIN KIRKOV - violina.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

LUIGI SQUARZINA

T R I Č E T R T I N E L U N E

Drama v treh dejanjih

Prvič v slovenščini

Režija: JOŽE BABIČ

V sredo, 26. t.m. ob 20.30 Abonma red D (mladinski v sredo)

v četrtek, 27. t.m. ob 20.30 - Abonma red E (mladinski v četrtek)

v petek, 28. t.m. ob 20.30 - Abonma red A (premierski)

v nedeljo, 2. marca ob 16. uri - Abonma red C

in F (nedeljski popoldanski in okoliški)

v četrtek 27. t.m. ob 15.30 Pavel Golja: JURČEK

III. natečaj »Mladike«

Udeležencev na natečaju je bilo devet, poslali pa so 12 novel. Iz Trsta štirje s šestimi novelami, iz Koroške dva, iz Slovenije trije s štirimi novelami.

Pripomniti moramo, da se z Goriške ni nihče odzval vabilu za ta natečaj.

Posebno razsodišče, v katerem so bili: Martin Jevnikar, Albert Miklavc, Alojz Rebula, Ljubka Šoli in Jože Peterlin, je izreklo naslednjo sodbo o izidu III. natečaja »Mladike«.

I. nagrada:

Pavle Zidar: Vonj nevidnega cveta (šifra: Ganimed)

Privlačna zgodba o osameli ženski, ki ji vaški otroci strežejo, da ji ni treba iti v dom za onemogle. Pove jim pravljico o dobrem srcu, ki širi neviden vonj. Novela je napisana z zanesljivo umetniško roko v močnem in svežem jeziku, čeprav s kakšnim sentimentalnim poudarkom.

II. nagrada:

Boris Pangerc: Beg pod Daglo (šifra: Tobija)

Zgodba o dobrem stricu, lokalizirana na našem Bregu, pretkana s folklornim gradivom, napisana z umetniškim zamahom in v zelo sočnem jeziku. Škodi ji premajhna zaokroženost in prevelika uporaba narečnega besedišča.

III. nagrada:

Karel Brišnik: Pravljica o nočnem metu-lju (šifra: Karel B.)

Pravljica o metulju, ki išče sonce, napisana s še starinskim prijemom, a z verzirano literarno roko, s simboličnim jedrom.

Milena Merlak: Pot k polnočnici (šifra: 51)

Opis svetega večera v trdni hribovski hiši in poti k polnočnici, podan v slogu konvencionalnega domačijstva, z rahlo osebno noto.

Majda Košuta: Prodana zemlja (šifra: Morjana)

Motiv o prodajanju slovenske zemlje in prepoznem kesanju, podan na konvencionalen način s skromno psihološko poglobitvijo. Vendar vreden priznanja.

V novo politično življenje

V soboto, 15. februarja, se je zbralo na posebnem sestanku osemdeset volivcev in volivk liste z Lipovo vejico. Sestanek je bil v mali dvorani Katoliškega doma v Gorici ob osmih zvečer. Zborovanje, ki je trajalo nad tri ure, je pod predsedovanjem g. M. Špacapana potekalo v mirnem vzdušju in v zrelem ter prizadevnem razpravljanju večine prisotnih. Po uvodnih besedah enega izmed sklicateljev g. Marjana Terpina je dr. Karel Brešan jasno in jedrnat pojasnil vzroke, ki so privedli večino volivcev lipove vejice, da na širšem zborovanju sprejmejo potrebne ukrepe za reorganizacijo našega političnega delovanja, zlasti spričo bližnjih volitev v razne občinske in pokrajinske svete.

Že več časa so nekatere osebe v vodstvu Slovenske demokratske zveze in Skupnosti na enostranski način hotele voditi politično življenje goriških demokratičnih Slovencev, prav tako tudi brez učinkovitih prijemov za novo stvarnost.

Obstajala je dejanska nevarnost, da bodo ostali goriški demokratični Slovenci brez sposobnih zastopnikov v raznih upravnih organih tudi zaradi nedelavnosti in svojiskega gledanja nekaterih oseb na sedanjo politično stvarnost.

Govornik je tudi javil, da je isti dan jutraj iz vseh navedenih vzrokov izstopila skupina Slovenskega ljudskega gibanja iz Slovenske demokratske zveze.

Zato se predlaga sprejem osnuta statuta Slovenske skupnosti v Gorici, ki z znakom lipova vejica postane politična organizacija Slovencev na Goriškem.

Po večurni zreli debati je bil predložen statut slovenske politične organizacije na Goriškem sprejet z vsemi glasovi prisotnih, razen treh,

Vsi so tudi z lastnoročnim podpisom potrdili svoj glas.

Volilci so tudi izbrali devetčlanski odbor, ki naj pripravi vse potrebno za sklicanje občnega zbora Slovenske skupnosti dne 1. marca 1975.

Na ustanovnem zboru Slovenske skupnosti je bilo tudi poudarjeno, da lahko postane njen član vsak Slovenec, ki je dopolnil 18 let in sprejema načela in statut Skupnosti.

Članstvo je torej osebno in ne po skupinah. Prav na ta način je dana vsem članom Slovenske skupnosti možnost širokega demokratičnega udejstvovanja.

Pripravljalni odbor je že na prvih sejah pripravil lepake in tetake za javnost in za občni zbor.

IZJAVA SLOVENSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA V GORICI

V soboto, dne 15. februarja 1975 je Slovensko ljudsko gibanje izstopilo iz Slovenske demokratske zveze, ker ustroj te organizacije ni več odgovarjal današnji politični stvarnosti. S tem je Slovenska demokratska zveza prenehala obstajati.

Pozdravljamo ustanovitev Slovenske skupnosti na Goriškem, ki bo vnaprej vodila samostojen nastop goriških Slovencev v političnem življenju.

Toplo vabi vse demokratične Slovence, da se Slovenski skupnosti pridružijo in jo vsestransko podprejo.

Izvršni odbor S.L.G. - Gorica

SPOROČILO SLOVENSKE JAVNOSTI V DEŽELI FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI SLOVENSKA SKUPNOST V GORICI

Dne 15. februarja 1975 so se zbrali na vabilo posebnega odbora volilci lipove vejice. Sestanek se je udeležilo osemdeset oseb iz vseh goriških vasi in mesta.

Predsedujoči g. Špacapan je poudaril, da se že dolgo časa niso zbrali slovenski volilci v tako velikem številu na političnem sestanku kar je pokazalo njih veliko zanimanje in politično zrelost.

Nato je dr. Karel Brešan podrobno razložil vzroke, ki so privedli do tega sestanka, katerega namen je ustanoviti politično organizacijo in ki si bo s samostojnim političnim delovanjem vsestransko prizadevala za obstoj in razvoj slovenske skupnosti.

Po izčrpni debati je bil načelno sprejet skoraj soglasno predložen statut Slovenske skupnosti v Gorici.

—o—

URNIK OBMEJNIH PREHODOV
druge kategorije je od februarja naslednji:

Mirnik od 7. do 18.30
Jenkovo od 6.30 do 19. ure
Plešivo od 7. do 19. ure
Vipolže od 6.15 do 19. ure
Števerjan od 6.15 do 19. ure
Podsobotin od 6.15 do 18. ure
Solkan od 6.30 do 19.30
Refut od 7. do 18. ure
Šempeter od 6.30 do 19.30.

Pri vseh se ob nedeljah običajno zapre prehod pol ure kasneje.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI
in ZVEZA SLOVENSKE PROSVETE V GORICI
v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve EMAC iz Gorice
LUIGI SQUARZINA

TRIČETRTINE LUNE
GORIŠKA PREMIERA
V torek, 25. t.m. ob 20.30 v gledališču »G. Verdi« v GORICI (Goriški abonma)

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO - GORICA, SPOROČA SVOJIM ČLANOM SLEDEČE:

V začetku aprila se bomo vnovič zbrali na občnem zboru. Poleg rednih poročil o opravljenem delu ter načrtov za bodočnost, se bomo morali ukvarjati letos tudi z volitvijo odbora, ki bo vodil društvo v naslednjih dveh letih. Težko je pridobiti nove odbornike, take, ki bi sprejeto dolžnost opravljali resno in odgovorno. Zato že vrsto let vidimo na sejah skoraj vedno ene in iste obraze, ki so do sedaj marljivo vodili društvo, a bi morali počasi izpreči.

Po predhodnem dogovarjanju je odbor na zadnji seji 3. t.m., ki je bila v celoti posvečena pripravi za občni zbor, sklenil predložiti kandidatno listo, ki jo prilagamo osebnim vabilom.

Ker pa so predvsem člani tisti, ki morajo odločati o sestavi odbora, nudimo vsakemu možnost, da omenjeno listo dopolni ali popravi. Za dopolnitev je dovolj, da se seznamu kandidatov, ki jih predlaga odbor, pripiše ime in priimek ter naslov novega kandidata, (ki mora biti član SPD). Ker pa želimo izogniti se vsem nesporazumom, se mora novi kandidat izjasniti, da sprejme kandidacijo in to na posebnem priloženem obrazcu.

Zaradi pravočasne priprave na občni zbor, želimo, da nam vaše predloge pošljete do 5. marca 1975 na sedež društva. Lahko jih tudi osebno izročite.

S planinskimi pozdravi!

Odbor

—o—

DVA, KI VZAMETA POMOČ STRADAJOČIM ZAREC

Dva, ki mislita resno, kar zadeva pomoč stradajočim v »tretjem svetu«, sta mlada angleška zakonca 18-letna Wendy in 29-letni Alan Weavers v Sremsburyju. Ko sta videla televizijsko oddajo o lačnih v Bangladešu, nista zaspala od pretresenosti in potem sta napravila nabirko in zbrala 150 funtov, nato pa na dražbi prodala svoje novo pohištvo, da sta dosegla vsoto 500 funtov za stradajoče Bengalce. Pa nista bogata: ona je prodajalka, on pa trgovski potnik. V stanovanju sta si pustila samo zakonsko posteljo. »A midva imava vsaj delo, hrano in streho,« sta rekla. »Drugi pa nimajo niti tega. V kakih dveh letih bova že spet spravila drugo pohištvo skupaj.« Nehote sta dala lekcijo tistim, ki bi lažje kaj žrtvovali za lačne v svetu kot onadva.

Prosvetni jubilej v Štandrežu

V nedeljo popoldne smo imeli slavnostno akademijo ob desetletnem jubileju prosvetnega župnijskega doma v Štandrežu.

Akademije se je udeležila velika množica domačinov, gostov in zastopnikov raznih organizacij in ustanov. Po uvodnih pozdravnih besedah dr. Pavlina, predsednika prosvetnega društva »Štandhez«, je domači župnik mons. Žorž orisal delo in napore, da stoji danes ponosen in prosvetnim potrebam ustrezen sodobni dom. V njem je bilo v desetih letih že nešteto predstav, koncertov, zborovanj in nastopov raznih društev in dramskih skupin.

Ob splošnem aplavzu je župnik naznanil, da se bo ta prosvetni dom imenoval po zaslužnem politiku in voditelju goriških Slovencev dr. Antonu Gregorčiču, ki je pokopan na štandreškem pokopališču.

Sledilo je nagrajevanje zaslužnih članov prosvetnega društva »Štandrež«. Diplome in zlate svetinje so prejeli: Dušan Brajnik, Cingerli Emil, Debenjak Maks, Pavletič Jožef, Paulin Andrej, Nanut Irena, Mahne Rafaela in Tabaj Jožefa.

Po nagrajevanju in pložnostnih nagovorih mons. Humarja, pokrajinske odbornice Ferletič in prof. Bednarika je bil na vrsti bogat in izredno dobro pripravljen spored pevskih zborov »Bojan« iz Dornberka, »Lojze Bratuž« iz Gorice in domačega zbora, ki se je pod Bolčinovim vodstvom izredno dobro postavil.

Posebej je treba še poudariti nastop gostov iz Dornberka pod vodstvom inž. Ha reja in zlasti izbran in okusen nastop goriškega zbora pod taktirko prof. Jericija.

Celotno slavje je potekalo res v duhu in okviru prave akademije.

Boris Pahor

MINI DNEVNIK

VII.

O našem obupu.

Da »tonemo v močvirju nekakšnega političnega obupa«, trdi Javoršek. Ne, tržaški Slovenci so generacija z mano vred prav nič nikamor ne tonemo. Če nismo obupali v dveh desetletjih fašistične strahovlade, obupujemo toliko manj zdaj. Kar pa se tiče slovenstva na splošno, to je druga stran medalje. O tem imam svoje mnenje, ki ni prav nič optimistično. In Javorškovo neodgovorno pisanje moj pesimizem samo potrjuje. Zakaj zelo malo lahko pričakujem od sredine, ki se javlja s sporočilom takega glasnika.

VIII.

O slovenskem občestvu.

»...državna meja nikdar ne bi smela biti odločilna ovira za ustvarjanje vedno bolj živega, smiselnega in omikanega slovenskega občestva!

Ze o lepo. In modro. Tako sem tudi jaz upal, ko je tudi »uradno« vznikla beseda o »enotnem kulturnem prostoru«. Vendar je otročje, če kdo misli skrócić življenje občestva na izmenjavo pevskih zborov in na vrtenje filma »Cvetje v jeseni«. Kultura je dialog. Tudi politika je kultura.

»Kdo je kriv?« sprašuje Javoršek.

Kriv je kdor ne mara, kdor ne trpi dialoga.

O koroškem vprašanju sem, na primer, že zdavnaj napisal to, kar sem mislil, da je prav; nič si ne morem za to, če zdaj vsa slovenska javnost vidi, da je bilo zrelo gledanje na stvarnost to, kar Jože Javoršek imenuje »pičevsko impotentno nerganje«.

Žal bi se danes Javoršek lahko odpravil v Celovec pisat poglavje o neki drugi »impotentnosti«, ki pa ni celovška.

IX.

O katakombah.

Na Tržaškem imamo zlo, skrito v katakombah. Javoršek dixit.

Ubogi človek. Kakšne katakombe neki, ko pa nam sveti in nas sprošča stari Jadran s svojo modro širino! Katakombe ima Javoršek v svojih prsah, a zastoj upa, da se jih bo rešil s tem, da projicira na Trst svoje termine.

Pa da bi si vsaj zbral kak drug izraz. Katakombe! Za Trst!

A je tudi res, da sem prihajajo »politkomisarji slovenskega mračnjaštva«, ker pa nisem že nekaj let videl kake gostilne odnotraj, ne vem, če se shajajo v gostilnah. Kar se tega tiče, nisem Slovenec, če bi me kak tak »mračnjak« hotel videti, bi mu rajši predlagal kavarno. Dve imam rad, ena je kar častitljivo stara in me spominja na kavarno ob Seini, kjer sem se s svojo francosko deklico spril, potem pa čudovito pobotal.

Zakaj torej ne rajši v kavarni? No, prav, a kaj ima to opraviti s tržaškimi pisatelji? Se ne bi smeli sniti z »mračnjakom«? A mračnjaški politkomisarji so tudi na levi. Pa še kakšni! Kaj potem? Nobene zveze ne z levimi ne z desnimi? Kakšen pisatelj pa boš potem? Kaj se Jože Javoršek v Parizu in drugod po svetu ni sestajal prav z nobenimi »mračnjakom«? Nobenega pogovora s kakim »mračnjaškim« kulturnikom? Ali pa je njemu bilo dovoljeno ad majorem partiae gloriam?

A kako, da ga prav nič ne moti, da hodi po nelepi poti Hrenov, Pavškov et &?

X.

O tržaških pisateljih, ki imajo »trgovino s soljo«.

O še eni interpretaciji Javorškovega izbruha. Po tolikih bojih, ki sem jih v letih fašizma in nacizma izbojeval v rodnem mestu, je to izkušnja, sol, ki mi jo Jože Javoršek lahko zavida, ne bi smel pa biti

tako naiven, da zahteva, naj se ji odpovem! A komu na čast vendar? Saj je moja »sol«, moja modrost vredna vsaj toliko kot modrost katerega koli političnega modreca.

In še. Zadnja leta sem bil aktiven ne samo na tržaški, ampak na italijanski in evropski ravni, da prav zares ne vem, zakaj bi uravnaval svoje obzorje po meri ljubljanske kotline.

XI.

O se eni interpretaciji Javorškovega izbruha.

Mogoče me ima za dvočičneža (pičevca) zato, ker objavljam svoje knjige pri slovenskih za'ozbah, hkrati pa mislim drugače, kot tam uradno mislijo? A kaj, naj zato, ker mislim drugače kot uradna matica, zamejstvo prikrajšam za nekaj knjig o tržaški poplretekli stvarnosti, naj o ti stvarnosti ne spregovorim ljudem v matični deželi? Kulturni molk bi škodil slovenski biti, zato me Javoršek kljub strupenemu črnilu, v katero namaka svoje pero, najbrž ne misli spodbujati h kulturnemu molku ne h kakemu odločnejšemu koraku oddaljite od matice. Takega namena seveda ne morem izključiti, ker je pač v duhu tradicije neke taktike, vendar bi bil Javoršek, ko bi hotel, naj to beremo med njegovimi vrticami, še bolj klavrn, kot je že.

XII.

O užaljenosti in zagrenjenosti.

Nihče izmed nas ne ustvarja iz užaljenosti. Iz zagrenjenosti pa sem jaz večkrat res pisal. Rekel bi, da je bilo hujše, ni bila samo zagrenjenost, ampak globoko razočaranje. Predvsem ob spoznanju narodne ne-zavesti matične mladine, ko mi je ne enkrat svetovala, naj rajši pišem v italijanščini, ker je italijanska književnost pomembnejša in je trg večji itd. Potem pa globoko razočaran in pretresen nad površno skrbjo matice za odrezane dele slovenskega telesa. To je zelo grenak pelin. Zato se mi ob Javorškovih bolestinah artističnih harlekinadah topa ža'ost samo poglablja. Ob koroškem otroku, ki ga je 1975. leta sram slovenske

besede, se mi Jože Javoršek v partizanski obleki prikazuje kot cirkuški klovn, ki se »možato« reži nad grobom svoje matere.

XIII.

O krivdah.

»... kdo je kriv, da v enem najbolj razgibanih obdobjih slovenske družbene zgodovine ni prave pisateljske ustvarjalnosti?«

Filip Kalan je lepo odgovoril, ko je poiskal krivce v tistih, ki so iz pisateljev naredili lutke.

A tudi Jože Javoršek si je že pred časom sam odgovoril na to svoje retorično vprašanje. »Zato sem prepričan, da mizernega stanja, v katerem so danes duhovno in materialno slovenski pisatelji, niso krivi le pisatelji, ampak tudi politiki. Neke družbe ni mogoče ustvarjati z dekreti, s teoretičnimi ideološkimi spisi... temveč z negovanjem in usmerjanjem družbe na osnovi osebnega vpliva« (Samotni jezdec, str. 137.)

In še: »Kot so že skorajda vsi ugotovili, je na Slovenskem prešla vsa višja družbena in človeška pobudnost iz rok pisateljev v roke politikov... itd.« (Samotni jezdec, str. 141.)

Zakaj potem sprašuje, ko pa dobro ve, kdo je kriv?

Zakaj ta dvočičnost? Zakaj ta zgled prave vloge Pulcinelle, pardon Pičevca?

O samoupravljanju.

Ker Jože Javoršek toži, da tržaški pisatelji »še nikdar niso resno spregovorili o samoupravljanju«, bi, kolikor se ta ukor tiče moje osebe, pripomnil to: Od leta 1935 dalje imam v svoji knjižnici knjigo dr. Andreja Gosarja *Za nov družabni red*. V drugem zvezku, ki ima 988 strani, je šestdeset strani (od str. 496 do str. 550) posvečeno vprašanju, ki se glasi: *Samoupravno načelo kot temelj občestvene politične ureditve*.

To se pravi, da sem »resno« študiral problem samoupravljanja že natanko pred štiridesetimi leti (1935-1975). Mogoče pa bi Jože Javoršek, ko mu bo njegov dragoceni čas dopuščal, vzel v roke ta »stara« poglavja o samoupravljanju, saj se tudi iz pozabljenih knjig človek kdaj lahko kaj nauči.

(Dalje)

Povest Marijane Kanduš »Na obalah morja«

Goriška Mohorjeva družba je izdala v svoji zadnji zbirki tudi povest »Na obalah morja«, ki jo je napisala Marijana Kanduš. Ime te pisateljice, ki je doma, kot vse kaže, na Tržaškem, je javnosti popolnoma neznano, zato gre verjetno za psevdonim kake že znane avtorke. Takoj od začetka pa je treba reči, da Mohorjeva družba pri tej knjigi ni imela tako srečne roke kakor drugi knjigi zadnje zbirke, pri Kobalovi »Svetovni popotnik pripoveduje«.

Povest ima 100 strani in je napisana na splošno zelo prijetno, naravnost očarljivo, v živahnem slogu in v kar dobrem jeziku. Pripoveduje nam o ljubezenski zgodbi med mlado Tržačanko ali bolje rečeno Barkovljanko Simonino in kapitanom jugoslovanske trgovinske mornarice Nadirom. Dekle se odpravi lepega poletnega dne na počitnice k svoji teti na Čres, kamor zahaja vsako leto, in na ladji sklene prijateljstvo — da ne rečemo kaj več — z izredno simpatičnim kapitanom črnih oči in kordrastih črnih las. To je ljubezen na prvi mah ali kot strela z jasnega neba in ker za oba hkrati. Seveda pa tudi tu ne gre prav lahko — nasprotno, pojavijo se kar velike težave. Mladi kapitan mora namreč s počasno trgovinsko ladjo na Japonsko, tam pa iz samega usmiljenja hlini ljubezen do mlade Japonke, ki je ob-

sojena na smrt kot ena izmed poznih žrtev atomske bombe na Hirošimo. Da bi ji olajšal zadnje mesece, ostane Nadir pri njej in ima z njo tudi otroka. To Simonino seveda zelo priza-dene, toda končno se prepriča iz Nadirjevega dnevnika, katerega ji je ta poslal, o njegovih plemenitih namenih in vse se konča dobro, razen seveda za ubogo Japonko.

Marijana Kanduš je znala zelo dobro premešati sentimentalno ljubezen mlade Barkovljanke z vedno pretresljivim motivom žrtve atomske bombe in je iz tega spletla, kot rečeno, povest, ki jo bravec rad in tako rekoč v eni sapi prebere do konca, čeprav sam pri sebi že točno ve, kako se bo končalo, tudi če ga rado-vednost ne premaga, da bi prej pogledal na zadnjo stran. Pisateljici moramo priznati ne samo talent za pripovedovanje, čut za jezik in spretnost v zapletanju zgodbe, ampak tudi ne- navadno sposobnost opazovanja in lep dar za opisovanje okolja. Ob tem nam je še bolj žal, da ni avtorica pokazala svoje povesti pred ob-javo kakemu kritiku ali literarno bolj razgle-danemu človeku, ki bi ji bil gotovo svetoval, da izloči iz nje le vse preveč ceneno sentimentalne vložke, ampak tudi nekatere odstavke, ki so naravnost neznosni s svojo morda iskreno,

(Dalje na 7. strani)

Sodobno kmetijstvo

O pomenu podlage vinske trte

Za uspeh obnove vinogradov ni samo pomembno poskrbeti za žalozno gnojenje in za pravilno saditev cepljenk ter za izvedbo vseh drugih pomembnih ukrepov, treba bi bilo posvetiti več pozornosti tudi izbiri pravilne podlage. Posledice nepravilno izbrane podlage so morda nekoliko manj opazne in zato vinogradniki o njih niti dosti ne razmišljajo. Nekateri nevednosti, kot npr. tiste zaradi slabe prilagodljivosti sušnim razmeram ali pa zaradi slabše odpornosti pozebi, pa zaradi slabega dozorevanja grozdja in lesa, so v veliki večini primerov posledica slabo izbrane podlage. Izbor podlage je seveda odvisen tudi od načina vzgoje, od sorte, in torej ne samo od podnebnih razmer. Podlage, ki bi bila primerna za vsa področja, ni. Vsaka trsna podlaga ima določene posebnosti, važno je tudi poznati njeno prilagodljivost. V tem primeru podlaga vpliva na bujnost in trajnost trsa, na rodnost, kakovost, trajnost nasada, zaraščanje cepljenega mesta. Enakomerna debelina podlage in žlahtne trte, ki je cepljena na padlago, je precej zanesljiv kazalec, da je sorodnost med obema zadovoljiva. Zadebelitev na cepljenem mestu, ki ovira rast trsa, kaže na neustrezno izbiro partnerjev — pretakanje hranil neuskrajeno. Na slabše zaraščanje vpliva večkrat tudi preobilica dušika oziroma pomanjkanje fosforja v podlagi in cepiču.

Preveliko propadanje trsov pripisujejo ponekod prav nepravilno izbrani podlagi oziroma slabi sorodnosti, ravno tako slabo dozorevanje grozdja, pojav kloroze.

Potrebna je domača trsnica na Krasu

Na Krasu je problem prave podlage zelo pereč, saj gre občutljivost trt na sušo največkrat in skoraj izključno na račun neprimerne podlage. Kober 5 BB (Berlandieri X Riparia Kober 5 BB) je dokazano zelo neprimeren za teranovko, saj spreminja celo rdeči pecelj v zeleni pecelj in s tem organoleptične lastnosti vina in povzroča torej škodo. Kober 5 BB je zlasti malo odpor na proti suši. Ko bi imeli na Krasu trsnivo, bi seveda imeli manj skrbi. Toda načelnik deželne urada, ki je zadolžen za trsnitvo v Furlaniji - Julijski krajini, sploh ne kaže zanimanja za to vprašanje, pa čeprav krajevni strokovnjaki stalno opozarjajo na težave vinogradništva na Krasu zaradi pomanjkanja primernih podlag.

Za kraške podnebne in talne razmere bi morali razpolagati z eno izmed sledečih podlag, seveda po primerni preizkušnji: podlaga Riparia X Rupestris 3309 C je za refošk dala najboljše rezultate (treba bi bilo seveda preizkusiti njeno odpornost za virusna obolenja), podlago Berlandieri X Riparia 420 A jo odlikuje dobra rast, odlična prilagodljivost, dobro prenašanje suše, dobra rodnost in zgodnje dozorevanje. Toda trsnice v deželi, pa tudi tiste v Vrhpolju uporabljajo le Kober 5 BB. Od tu tudi vzrok slabega prenašanja suše. Poskus tržaškega kmetijskega nadzornišva, da bi prek trsnice v Rudi dobili zadostno zalogo cepljenk na podlagi Berlandieri X Riparia 420 A, ki so jih dobili iz Ancone, je zaradi hudega napada peronospore v lanskem zelo

vlažnem letu skoraj popolnoma propadel. Primerno bi seveda bilo preizkušati tudi ostale podlage kot Berlandieri X Rupestris Paulsen 1103, ki dobro prenaša sušo pa tudi vlago, zlasti pa podlago Berlandieri X Riparia Teleki SO₄, ki se dobro obnaša na apnenčastih tleh in ki so vodilna podlaga v Nemčiji, pa tudi v SZ, pa tudi na Tirolskem, kjer jo uporabljajo za oplodnjo občutljivejših sort.

Nezanimanje pristojne službe v Vidmu

Cilj in rešitev težav s podlagami na Krasu bi bila domača trsnica na Tržaškem. Podlaga, ki je primerna za krajevne podnebne in talne razmere je namreč neprecenljivega pomena. Izognili bi se marsikaterim, večkrat, kot v primerih daljših sušnih obdobij, bi se izognili že kar težkim posledicam. Pridelovanje podlag za nadaljnje razmnoževanje vinske trte bi spadala v sklop vinogradniške proizvodnje, toda brezpogojna bi bila pri tem pomoč višjih strokovnih uradov v Vidmu. V skladu s predpisi je za to potrebno soglasje za to pristojne službe. Ta pa ne kaže dosti zanimanja za rešitev tega problema.

Vr

POVEST MARIJANE KANDUŠ »NA OBALAH MORJA«

(Nadaljevanje s 6. strani)

a zastarelo moralizatorsko vnemo in politično propagando. Bravca naravnost razjezijo stavki, kjer nam ponavlja stare fraze o slovenskem suženjskem duhu, se razburja, ker ljudje na avtobusu ne govorijo slovensko oziroma začnejo govoriti slovensko šele onstran meje, da svoji junakinji menjati službo, ker da jo kolegice druge narodnosti zafkavajo, in podobno. Njena Simona ne mara nekega določenega Enza, ker da je napol potujčen, ker ni hodil v slovensko šolo, a po drugi strani nima prav nobenega pomisleka, da se ne bi zaljubila v kapitana nedoločene narodnosti s čudnim imenom Nadir.

To so anahronizmi in navlaka, ki bi jih bila lahko sama izpustila ali opustila, če bi bila bolj kritična, oziroma če bi imela več pisateljske izkušnosti, ali pa bi ji morala založba sama to svetovati ali pa dati povest v roke kakemu strogemu lektorju in kritiku, preden ga je objavila. S tem bi bila napravila Marijani Kanduš veliko uslugo, ker bi bili tako dobili knjigo, ki bi bila zares kvalitetna in bi pomenila pravo poživitev naše pripovedne suhoparnosti. Tako pa njena povest nujno vzbuja vtis zgolj začetniškega dela, čeprav kot plod resnične nadarjenosti.

fj

KREFTOVA 70-LETNICA

Slovenski pisatelj in slavist Bratko Kreft je dopolnil te dni 70 let. Znan je zlasti po svojih igrah »Celjski grofje«, »Velika puntarija« in »Kranjski komedijanti« ter po romanu »Človek mrtvih lobanja«, v katerem je skušal prikazati razočaranje in revolucionarnost mladih ljudi v času po prvi svetovni vojni, ko je prišlo iztreznenje po nestvarnem navdušenju za prvo Jugoslavijo. Zato je bil roman tudi takoj prepovedan.

MIRKO MESSNER NA SOLIDARNOSTNEM VEČERU S KOROŠKIMI SLOVENCMI

(Nadaljevanje s 3. strani)

nih držav koroškim Slovincem in posredno tudi problem oportunitizma raznih komunističnih partij na Zapadu glede manjšinskih vprašanj. Zato je tudi vloga KEL, kljub upravičeni bojzani nacionalistične miselnosti, le nekoliko preveč posplošil in tako prezrl nadvse pomembno komponento, ki je prišla z ustanovitvijo KEL na dan, namreč težnjo po celovitem, suverenem združevanju in povezovanju koroških Slovencev. Mislim, da ni moč zanikati, da je to izredno pomemben dogodek, saj je to odpoved samovarjanju oziroma skrivanju v naročju vseh državnih strank. To pa je za razvoj trdne, a hkrati sodobnejše nacionalne identitete koroških Slovencev zelo pomembno. Ali je bilo pametno, da so se Mirko Messner in tovariši aktivno vključili v KPÖ ravno zdaj, ko so se koroški Slovenci odločili osamosvojiti in prenehati s politiko varuštva vsedržavnih strank?

Ne gre pa seveda zanikati potrebe po povezovanju koroških Slovencev z napredno čutečimi avstrijskimi silami. Priložnosti za sodelovanje in povezovanje z avstrijskimi demokrati je dovolj, začeniši s solidarnostnim odborom, kjer je bila vloga mladih levousmerjenih nemško govorečih Avstrijcev pomembna in dragocena (o tem priča tudi proces, ki so ga avstrijske oblasti uprizorile proti Reinhardu Kannonierju, mandatarju avstrijske visokošolske zveze in članu Skupine revolucionarnih marksistov, ker se je drznil protestirati na heimatdienstovski manifestaciji v Salzburgu in ker se je tako javno in aktivno opredelil za pravice in boj koroških Slovencev).

Solidarnost z avstrijskimi demokrati je na Koroškem in sploh v Avstriji velikega pomena, pomislimo samo na prelomen pomen velike javne demonstracije oktobra 1973 v Celovcu. Upati je, da bodo znali koroški Slovenci po volitvah spet oživeti solidarnostni komite in tako nadaljevati skupno z demokratično čutečimi nemškogovorečimi Avstrijci z javnimi akcijami, ki so verjetno najbolj učinkovita sredstva koroških Slovencev za doseg svojih pravic.

Vr

MIHELICEVA RAZSTAVA V FERRARI

Slikar Tone Mihelič je razstavljal od 1. do 14. februarja v galeriji moderne umetnosti »Alba« v Ferrari. Razstavil je 21 slik s pariškimi, kraškimi in obmorskimi motivi ter nekaj tihožitij. Največ je bilo slik iz Pariza, kjer se je mudil lani.

V razstavnem katalogu ga je predstavil njegov nekdanji profesor na slikarski akademiji v Firencah Felice Carena. Zapisal je med drugim: »...Mihelič pogumno prikazuje in izraža svojo dušo. Lahko se zdi včasih otročji — včasih površen, naiven — a nikoli ni izumetničen, vedno je iskren pred samim seboj. To je najlepša pohvala, ki jo moremo dati o njem, želeč mu, naj vztraja v tem svojem svetu, naj ga pogloblja, naj se nikoli ne utruji raziskovati njegove resnice in jo nedolžno prikazovati.«

NOVA ŠTEVILKA REVIJE MOST

Izšla je 41/42 številka revije Most s sledečo vsebino: Lev Detela - Slabost in moč province, Vladimir Vremec - Mislil o nalogah kulturnega delovanja pri zamejskih Slovincih, Claus Gatterer - Avstrija in njene manjšine, Andrej Medved - Lux aeterna, Filip Fischer - Pesmi, Taras Kermauner - Nekrolog samemu sebi, Paul-Jean Franceschini - Pismo iz Trsta, Bogdan Berdon - Dva pojma: meja in demarkacijska črta.

Dekle z zaprtimi očmi

9

Napisał Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

Navadnim smrtnikom (v šahovskem smislu) je vedno v uteho, ko ga velemejster polomi. Da se to ne primeri samo kdaj pa kdaj, ampak pravzaprav zelo pogosto, o tem nas uveri enostaven premislek. Če odštejemo remije (ki pa tudi niso sami biseri), ostanejo partije, kjer eden od obeh partnerjev izgubi. To pa pomeni (šah je pravična igra, ne hazard!), da je mož zagrešil vsaj eno napako.

Napake so neločljive od šaha nič manj kot od življenja in močno sumimo, da je imel naš Vidmar v mislih prav napake, ko se je v polemiki s Tarraschevo definicijo šaha kot »znatnosti« opredelil za šah kot »miniaturno življenje«.

Seveda so napake in napake, in končno pomeni nekaj tudi njihovo število. Medtem ko je partija med začetnikoma sestavljena takorekoč iz napak, ne iz potez, vsebuje mnogokrat velemejstrova partija eno samo neznatno ali vsaj neposvečenim očem nevidno napako. To pa je že dovolj, da ga zanjo dorasli nasprotnik nepreklicno kaznuje.

Partija, ki jo danes prinašamo, je bila svoj čas deležna navdušenega občudovanja (zlasti 32. in 38. poteza belega). In res: vsa čast! Vendar priznajmo: poglavitni vzrok izida je napaka 12. poteza črnega!

V čem je torej velemejstrova, v našem primeru Spielmannova, zasluga? V tem, da je spoznal 12. potezo črnega za napako, da je zagrabil njeno bistvo in s tem tudi način, kako iz nje iztisniti čim večjo korist. Vse to ni malo: treba je bilo še domislekov in prebliskov, vztrajnosti in garanja. Zlasti če pomislimo, da je od setve do žetve minilo dobrih dvajset potez. Takšne daljave pa ne premosti niti najprodornejša analiza, takšen razmik preleti kvečjemu — z omejitvami, ki so i lastne — angelsko svojstvo, intuicija.

SPIELMANN - MIESES

Odklonjeni damin gambit

1. d4 d5, 2. c4 e6, 3. Sc3 Sf6, 4. Lg5 Sbd7.

Oklepaj namenjen začetniku: Če se beli spusti v varianto 5 cd5: ed5:, 6. Sd5: Sd5: 7. Ld8:, ne dobi dame, ampak izgubi figuro, takole: 7. ... Lb4+, 8. Dd2 Ld2+:, 9. Kd2: Kd8:.

5. Sf3 (sedaj res grozi 6. cd5:) c6, 6. e3 Da5 (črni se reši vezave in hkrati grozi 7. ... Se4), 7. Sd2 Lb4, 8. Dc2 dc4: (napade lovca Lgs5), 9. Lf6: Sf6:, 10. Sc4: Dc7, 11. Ld3 Ld7, 12. a3 Ld6?

S to potezo je hotel črni pripraviti udar e5, ki bi osvobodil zaprtega lovca Ld7, pri tem pa ni računal ali je podcenjeval protiudara e4 in f4, ki prineseta belemu prednost v vseh variantah. Igrana poteza je napaka, morda edina v vsej partiji.

13. e4 e5, 14. f4! ed4: (izsiljeno: po vseh drugih odgovorih izgubi črni kmeta ali figuro), 15. e5 Lf8.

Spet edini odgovor, ki ne prinese takojšnjih materialnih izgub, N.pr. 15. ... dc3:, 16. Sd6+: ali 15. ... Le7, 16. ef6: dc3:, 17. fe7: itd., medtem ko nima 15. ... Lc5 nobene prednosti pred igrano potezo, kvečjemu izpostavi lovca napadom.

16. ef6: dc3:, 17. De2+! Kd8 (adijo rokada!), 18. 0-0-0! Df4+:, 19. Kb1 Kc7 (beli je zapravil dva kmeta, a pozicija jih je vredna!), 20. Thf1 Dgs5, 21. h4! (Črna dama naj se odpove nadzorstvu nad poljem g7 ali e5!) Dc5, 22. fg7: Lg7:, 23.

»O, po ime ni treba iti predaleč. Pisali se boste... ah, moj Bog... Marija Durand, to je staro, prav francosko ime. Vam ni preveč nevšečno?«

»V položaju, v katerem se nahajam!...«

No, tedaj pa dovolite duhovnemu, da spregovori par besed mali kristjanki, kot ste vi in ki je danes v svoji stiski prižgala s svojimi zadnjimi centezimi svečo pred vznožjem Marije Device. Na začetku vašega novega življenja vas bo takoj neprijetno prizadela množica stvari. Stopili moste zdaj v nov svet, svet, ki vam je neznan. Dobe se ondi sijajna bitja, vsa zvesta in vdana. Poznam sobarice, ki so plemkinje po duši, in kuharice, ki so svetnice. Ampak — kot si pač lahko mislite — so tudi drugačne! Kakšno osebe boste našli pri teh mojih prijateljih? Ne morem vam čisto točno povedati. Kuharico sem videl samo

mimogrede. Zdelo se mi je že na prvi pogled strašna. Kaj hočete. Pravkar ste zaprli oči, ko ste mi rekli: Sprejemem. Zaprite jih še znanprej, to se pravi, spreglejte umazanosti, majhne in velike, ki vas bodo skušale zadeti, spletke, izzivanja, ljubosumnost, kot jih mrgoli v nekaterih kuhinjah. Vršite svojo dolžnost. Stopajte proti svojemu cilju z roko na očeh, razsvetljeni samo s tisto nevidno lučjo vere, ki nadomešča vse in ki potolaži v vsem... Bodite dekle z zaprtimi očmi... Me razumete?«

»Ja, gospod župnik.«

»Kadar vam bo prehudo, me pridite obiskat. Če sem se vam morda zdel spočetka pretrd, vidite zdaj, da nisem zloben. Zame ste vi uboga ovčka, ki mi jo zaupa Gospod... Imam vtis kot da sta vaš oče in vaša mati tukaj... vidita me, slišita me, sodita me... Pred njima vam rečem, Marija Durand: Ne zapustim vas nikdar!«

»Oh, hvala, gospod župnik!«

Ne vedoč, kdaj in kako, se je dekle sklonilo in poljubilo staremu duhovniku roko, to svečeniško roko, na katero se bo Rozalina opirala in katere ji ne bo, kot je obljubil, nikdar odtegnil.

ČETRTO POGlavJE

Tesnobno in mukepolno je bilo tisto dopoldne, ko se je Rozalina de Cressy napolnila proti hiši, v kateri stanujeta Adolf Hughe in njegova žena v Auteuilu, prav ob robu Boulonskega gozda, ob cesti, ki spominja s svojo tišino in zelenjem na tiho mičnost lepega podeželskega mesta.

Bilo je to nekako v tistih pomladanskih dneh, ko je v bogatih delih Pariza vse posebno sijajno in veselo.

Iz gozda so se vračale jahalke: lica so jim bila vsa roznata od jutranje svežosti.

In Rozalina se je spomnila na rumeno rjavo kobilo, ki jo je nekdanj jezdila, in na srečne ure, ko je jahala s svojim bratom čez travnike in gozde tam doli, ter na zakupnike, ki so jo med jahanjem skozi vas prijazno pozdravljali.

Mladenke so odhajale z zvezkom not v rokah na učno uro h kakemu učitelju.

In Rozalina je premišljevala: Vse te note poznam... preigrala sem jih in prepela...

Srečavala je ljubke otroke v vozičkih, ki so jih potiskale do jilje ali mlade mamic.

(Dalje)

Tf7: (tako je belemu uspelo mobilizirati novo figuro) Ld4, 24. Td7+: Kd7:, 25. Dg4+ Kc7, 26. Df4+ Le5.

Lovec je tako ali tako izgubljen. Zato ga črni da, da izgotovi svojemu kralju pribežališče na b6 ali da si z zamenjavo dam olajša pozicijo.

27. Se5: Taf8, 28. Dh2! Df2! (udar na udar: črni grozi uprizoriti matni napad na sedmi vrstli), 29. Lc2 Thg8, 30. Td7+ Kb6, 31. Sc4+ Ka6

Igra črnega je vsega občudovanja vredna. Vse kaže, da je za figuro, ki je bila tako in tako obsojena, preskrbel kralju varen kotiček in hkrati prišel do aktivne igre na sedmi vrstli.

Poleg tega je pustil beli svojega skakača nezavarovanega. Toda vitez vara!

32. Dc7!! (dopusti črnemu dva šaha, od katerih bo eden brez izgube tempa pobral figuro. In vendar...) Df1+, 33. Ka2 Dc4+:, 34. b3 Db5, 35. a4! (odganja damo od obrambe polja b7 ali od diagonale f1-a6) Db6, 36. Ld3+ Ka5, 37. De5+ c5, 38. Tb7! Tg2+:, 39. Ka3.

Zanimivo je, da je to edina poteza, ki zagotavlja belemu zmago. Zaradi vezave kmeta c5 ni možen sedaj odgovor: 39. ... Db4+, 40. Tb4: cb4: mat, medtem ko naleti 39. ... Tf2 na 40. b4+ Db4:, 41. Tb4: itd.

39. ... Tg4, 40. Tb6: ab6:, 41. Dc7. Črni se vda

Ni mu všeč bridki konec: 41. ... Ta8, 42. Dc6 Tb4, 43. Da8 mat.

pohištvo

KOZMAN

VABIMO cenjene odjemalce naj obiščejo NOVO TRGOVINO S POHIŠTVOM v Ulici Castaldi 3 v Trstu - Tel. 762966 (pri Trgu Garibaldi).

OGLEDALI si bodo med drugim edino razstavo na Tržaškem vseh vrst izdelkov z n a n e TOVARNE MEBLO (kmečke dnevne sobe, skrinje, kmečki koti itd.) in velik izbor kuhinj Podjetja CUMINI.